

JAK
DOCHODZIĆ ZADOŚĆCZYNIENIA
ZA ŚMIERĆ OSOBY NAJBLIŻSZEJ?

Witaj,

Dziękuję, że odwiedzasz [mojego bloga](#) :)

Na łamach tego eBooka chciałbym się z Tobą podzielić swoją wiedzą w zakresie podstawowych kwestii związanych z dochodzeniem roszczeń o **zadość-uczynienie za śmierć** osoby najbliższej.

To niezwykle trudny temat. Nielatwo sobie z nim poradzić...

Jako adwokat staram się pomagać ludziom. A bezpośrednim bodźcem do analizy tej tematyki stały się konkretne problemy, z którymi spotkałem się w powierzonych mi w ostatnim czasie sprawach.

Zatem do dzieła:

1. CO TO JEST ZADOŚĆUCZYNIENIE?

Zadośćuczynienie to jednorazowa kwota pieniężna przyznawana jako rekompensata za doznaną krzywdę (szkodę niemajątkową). Zapłata zadośćuczynienia ma na celu **wyrównanie** krzywdy.

Zadośćuczynienie za śmierć osoby najbliższej **wyrównuje krzywdę**, której źródłem jest **śmierć**.

Pokrzywdzonymi są w tym przypadku najbliżsi członkowie rodziny.

Krzywda zaś rozumiana jest jako cierpienie psychiczne, ból po stracie bliskiej osoby, lęk przed osamotnieniem, utrata poczucia bezpieczeństwa.

Kilka dodatkowych terminologicznych uwag w tej kwestii znajdziesz [tutaj](#).

2. JAK JEST RÓŻNICA POMIĘDZY ZADOŚĆUCZYNIENIEM A ODSZKODOWANIEM?

Różnica między zadośćuczynieniem a odszkodowaniem polega na tym, że odszkodowanie ma za zadanie pokrycie szkody majątkowej, której doznał poszkodowany w związku z określonym zdarzeniem, a zadośćuczynienie jest rekompensatą pieniężną za krzywdę.

Jeśli więc poszkodowany w następstwie zdarzenia poniósł koszty lub utracił zarobek będzie mógł dochodzić **odszkodowania**.

Jeśli natomiast doznał cierpień fizycznych i psychicznych, będzie dochodził **zadośćuczynienia**.

Przykład: Syn mężczyzny, który zmarł w wyniku wypadku komunikacyjnego będzie uprawniony do żądania zadośćuczynienia od sprawcy wypadku za doznaną krzywdę w postaci swoich cierpień. Jeżeli jednak poniesie dodatkowo koszty np. leczenia u lekarza psychologa, czy też zakupu leków uspokajających, będzie uprawniony do żądania od sprawcy zapłaty odszkodowania pokrywającego poniesione przez nich wydatki, których by nie poniósł, gdyby nie doszło do śmierci ojca.

3. KTO MOŻE DOCHODZIĆ ZADOŚĆUCZYNIENIA?

Prawo do zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej takich osób jak: dziecko, małżonek, rodzice czy rodzeństwo nie budzi wątpliwości. Właśnie te osoby w pierwszej kolejności postrzegane są jako najbliżsi członkowie rodziny.

Coraz częściej zdarzają się jednak sytuacje, w których pozycja osób występujących o zadośćuczynienie nie jest jednoznaczna i oczywista.

Rosnąca liczba niezalegalizowanych związków, a także dzieci niewychowywanych przez biologicznych rodziców powoduje, że sąd musi każdorazowo dokonać szczegółowej analizy rzeczywistych relacji pomiędzy zmarłym a określoną osobą.

Przede wszystkim ważna jest w takich sprawach **wieź uczuciowa**, która faktycznie łączyła osoby oraz bliskość między nimi.

W tym kontekście o zadośćuczynienie będą mogli występować np. konkubenci, dziadkowie, macocha, pasierb, wuj czy synowa.

Warto zauważyć, że ustawodawca w treści art. 446 § 4 Kodeksu cywilnego (dalej: „KC”) celowo użył sformułowania „**najbliżsi członkowie rodziny**”, nie zaś „członkowie najbliższej rodziny”.

Art. 446 § 4 KC Sąd może także przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Dzięki temu zabiegowi, po pierwsze, krąg osób uprawnionych do żądania zadośćuczynienia jest zdecydowanie szerszy niż byłby wówczas, gdyby chodziło tylko o najbliższą rodzinę.

Po drugie, położono nacisk właśnie na relacje pomiędzy uprawnionym a zmarłym, nie zaś wyłącznie na stopień pokrewieństwa, czy sam fakt przebywania bliskich krewnych we wspólnym ognisku domowym, których bliskość sprowadza się wyłącznie do fizycznej obecności.

To **silna więź uczuciowa** wpływa przecież na rozmiar krzywdy, długotrwałość i intensywność cierpień po śmierci osoby najbliższej.

Pamiętaj o tym!

4. PRZECIWKO KOMU MOŻNA DOCHODZIĆ ZAPŁATY ZADOŚĆUCZYNIENIA?

Tzw. bierną legitymację w sprawie o zapłatę zadośćuczynienia ma przede wszystkim **bezpośredni sprawca śmierci** osoby najbliższej.

To on jest głównie osobą odpowiedzialną za naprawienie szkody (w tym zapłaty zadośćuczynienia) z tego tytułu.

Mogą być to zatem: sprawca wypadku komunikacyjnego, szpital ponoszący odpowiedzialność za śmierć pacjenta lub zatrudniony w szpitalu lekarz, zarządca drogi odpowiedzialny za dziurę w jezdni, czy Skarb Państwa (i występujący w jego imieniu podmiot reprezentujący).

W praktyce odpowiedzialność przyjmuje na siebie często **zakład ubezpieczeń** w ramach tzw. polisy OC (a więc ubezpieczenia z tytułu odpowiedzialności cywilnej), do którego trzeba zgłosić roszczenia osobno, często na przedstawionym przez zakład szczegółowym formularzu, wraz z odpowiednią dokumentacją.

Przyjęcie odpowiedzialności przez ubezpieczyciela jest korzystne dla pokrzywdzonych zwłaszcza w przypadku, gdy stan majątkowy bezpośredniego sprawcy nie daje wystarczającego zabezpieczenia dochodzonych przez nich roszczeń.

Pokrzywdzeni mogą występować w takiej sytuacji bezpośrednio przeciwko sprawcy lub przeciwko zakładowi ubezpieczeń.

Warto jednak zaznaczyć, że gdy sprawca wypadku komunikacyjnego nie ma ważnego ubezpieczenia z tytułu OC, zakład ubezpieczeń odmówi wypłaty zadośćuczynienia.

Mimo tego, jako pokrzywdzony nie powinieneś rezygnować ze swoich roszczeń.

W takiej sytuacji możesz je zgłosić do **Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego**, który po wypłacie zadośćuczynienia będzie mógł dochodzić jego wyrównania bezpośrednio od sprawcy (w ramach tzw. regresu).

Przykład: W ostatnim czasie media obiegła informacja o tragicznym wypadku, w którym pijany kierowca Opla śmiertelnie potrafił na pasach dwie osoby: 10-letniego chłopca oraz kobietę. Osoby najbliższe mogą dochodzić roszczeń o zadośćuczynienie bezpośrednio od sprawcy wypadku, jak i od zakładu ubezpieczeń (nawet w tym samym procesie). W przypadku, gdyby umowa ubezpieczenia z jakichś przyczyn nie była ważna można skierować roszczenia do Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego. Zobacz też krótki wpis o tej sprawie na moim blogu [tutaj](#).

5. NA JAKIEJ PODSTAWIE PRAWNEJ MOŻNA ŻAĆ ZADOŚĆUCZYNIENIA?

W dniu 3.08.2008 roku wszedł w życie wspomniany w pkt 3. **art. 446 § 4 KC**, na podstawie którego sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Tym samym, ustawodawca w sposób jednoznaczny określił możliwość kompensowania krzywdy w przypadku śmierci osób najbliższych.

Wcześniej, zasądzenie zadośćuczynienia (a więc rekompensaty za krzywdę osób najbliższych dla zmarłego) budziło w sądowej praktyce duże wątpliwości.

Początkowo sądy w ogóle odmawiały zasądzenia zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej.

Orzecznictwo ostatecznie ukształtowało się jednak w **kierunku dość korzystnym** dla pokrzywdzonych.

W **art. 446 § 3 KC** uregulowano bowiem możliwość zasądzenia najbliższym członkom rodziny zmarłego „stosownego odszkodowania”.

Takie sformułowanie sugerowało jednak możliwość pokrycia jedynie szkody majątkowej, która w rozumieniu tego przepisu polegała na znacznym pogorszeniu sytuacji życiowej tych osób, spowodowaną śmiercią osoby im bliskiej.

Art. 446 § 3 KC Sąd może ponadto przyznać najbliższym członkom rodzin zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli skutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej.

W praktyce norma wynikająca z art. 446 § 3 KC miała zastosowanie także do szkód niematerialnych.

W takim właśnie „duchu” wypowiedział się również Sąd Najwyższy. Mogę Ciebie odesłać tutaj do treści wyroku z dnia 30.06.2004 r. (sygn. akt IV CK 445/03) oraz wyroku z dnia 15.10.2002 r. (sygn. akt II CKN 985/00).

Trzeba jednak przyznać, że rozszerzająca wykładnia „stosownego odszkodowania” za szkodę o charakterze majątkowym, rozciągająca się również na wyrównanie krzywdy (a więc szkody o charakterze niemajątkowym) jest niepewna i może budzić wątpliwości.

Osobną podstawą prawną do zasądzenia zadośćuczynienia jest też **art. 445 § 1 KC**, stosowany w związku z treścią art. 444 § 1 zd. 1 KC.

Art. 444 § 1 zd. 1 KC W razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty.

Art. 445 § 1 KC W wypadkach przewidzianych w artykule poprzedzającym sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Art. 445 § 1 KC umożliwia uzyskanie zadośćuczynienia wyłącznie przez osobę, która w razi śmierci bliskiego (spowodowanej niedozwolonym działaniem sprawcy), doznała wstrząsu psychicznego prowadzącego do **rozstroju zdrowia**, kwalifikowanego jako choroba psychiczna. Przepis ten ma zatem dość ograniczone zastosowanie.

Wreszcie, zasądzenie zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej możliwe jest również na podstawie **art. 448 zd. 1 KC** (w związku z art. 24 § 1 KC).

Art. 448 zd. 1 KC W razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Art. 24 § 1 KC Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Art. 448 KC pozwala na zasądzenie zadośćuczynienia za naruszenie każdego dobra osobistego. A czyn powodujący śmierć osoby bliskiej może być w konkretnej sytuacji uznany właśnie za działanie naruszające dobra osobiste członka rodziny zmarłego.

Szczegółowe uwagi o tej podstawie prawnej znajdziesz w pkt 7.

6. ZADOŚĆUCZYNIENIE ZA ŚMIERĆ OSOBY NAJBLIŻSZEJ NA SKUTEK ZDARZENIA, KTÓRE NASTĄPIŁO OD DNIA 3 SIERPNI 2008 r.

Dokładne określenie podstawy prawnej nawet dla prawników nie zawsze jest zadaniem łatwym.

Wejście w życie art. 446 § 4 KC zadanie to niewątpliwie ułatwiło i staje się on aktualnie **główną podstawą dla roszczeń o zasądzenie zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej**. Przykłady orzeczeń sądów znajdziesz na stronie Rzecznika Ubezpieczonych [tutaj](#).

Opierając roszczenie na art. 446 § 4 KC przede wszystkim wykazać trzeba **śmierć** danej osoby (która nastąpiła w następstwie uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia) oraz fakt, że była to osoba najbliższa dla poszkodowanego.

Ponadto, konieczne jest udowodnienie **winy** sprawcy - o ile odpowiedzialność jest oparta na zasadzie winy.

Przykład: jeżeli pieszy ginie w wypadku komunikacyjnym spowodowanym przez kierowcę pojazdu, to odpowiedzialność sprawcy nie jest oparta na zasadzie winy, lecz na wynikającej z innego przepisu (art. 436 § 1 KC) tzw. zasadzie ryzyka. Oznacza to, że dochodząc roszczeń z tytułu zadośćuczynienia nie trzeba wykazywać winy sprawcy, który odpowiada bez względu na jej istnienie bądź brak.

Wreszcie, trzeba wykazać **krzywdę**, którą można utożsamiać z ogólnie pojętymi cierpieniami bez ich zawężania do rozstroju zdrowia (tak jak np. przy art. 445 § 1 KC, o którym była mowa powyżej).

Trzeba jednak ponownie zwrócić uwagę, że dochodzenie roszczeń na podstawie art. 446 § 4 KC możliwe jest jedynie w przypadku, gdy śmierć osoby najbliższej nastąpiła na skutek zdarzenia mającego miejsce po dniu wejścia w życie nowelizacji Kodeksu cywilnego, a więc po 3.08.2008 r.

Przykład: Jeżeli śmierć nastąpiła w dniu 5.08.2008 r. na skutek wypadku komunikacyjnego, który miał miejsce w dniu 1.08.2008 r., to art. 446 § 4 KC nie znajdzie zastosowania.

W jaki sposób domagać się zadośćuczynienia w przypadku, gdy zdarzenie miało miejsce przed 3.08.2008 r.?

Zobacz uwagi poniżej w pkt 7.

7. ZADOŚĆUCZYNIENIE ZA ŚMIERĆ OSOBY NAJBLIŻSZEJ NA SKUTEK ZDARZENIA, KTÓRE NASTĄPIŁO PRZED DNIEM 3 SIERPNIĄ 2008 r.

Najskuteczniejszym zabiegiem dochodzenia zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej, zmarłej przed dniem wprowadzenia do kodeksu art. 446 § 1 KC (czyli przed 3.08.2013 r.) jest oparcie roszczenia o wspomniany wcześniej art. 448 zd. 1 KC w zw. z art. 24 § 1 KC.

Pierwszą przesłanką odpowiedzialności przewidzianej na podstawie art. 448 zd. 1 KC będzie **naruszenie dobra osobistego**, które powoduje szkodę niemajątkową.

W art. 23 KC ustawodawca wylicza **przykładowe** dobra osobiste.

Art. 23. Dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

Nie jest to katalog zamknięty.

W praktyce orzeczniczej do dóbr osobistych zaliczone zostały **także** m. in. sfera uczuciowa związana z kultem pamięci osoby zmarłej, uczucie miłości rodzinnej, prawo do życia rodzinnego.

Tak wskazywał m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14.01.2010 r. (sygn. akt IV CSK 307/09), w uchwale z dnia 22.10.2010 r. (sygn. akt III CZP 76/10) oraz w uchwale z dnia 13.07.2011 r. (sygn. akt III CZP 32/11).

Do pozostałych przesłanek odpowiedzialności na podstawie art. 448 zd. 1 KC zaliczyć trzeba:

- 1) naruszenie dobra osobistego, **powodujące szkodę niemajątkową**,
- 2) **związek przyczynowy** pomiędzy naruszeniem tego dobra a szkodą niemajątkową, która spowodowana jest naruszeniem.

Przesłanki muszą być wykazane w toku postępowania sądowego.

W praktyce nie jest to łatwe zadanie. Zwłaszcza, że rzadko zdarza się, żeby np. zakład ubezpieczeń (odpowiedzialny z tytułu ubezpieczenia OC za powstałą szkodę) uznał swój obowiązek i wypłacił całość dochodzonego przez pokrzywdzonych (bliskich zmarłego) roszczenia.

Dlatego też, biorąc pod uwagę również spoczywający na powodzie ciężar dowodzenia oraz różnego typu rygoryzmy formalnoprawne charakteryzujące proces cywilny, sugeruję Tobie skorzystanie w sprawach tego rodzaju na pewno z **pomocy profesjonalisty**.

7. CO DECYDUJE O WYSOKOŚCI ZADOŚCUCZYNIENIA?

Precyzyjne oszacowanie wpływu śmierci członka rodziny na życie osoby najbliższej jest właściwie niemożliwe, a utraty osoby bliskiej nie jest w stanie zrehabilitować żadna kwota zadośćuczynienia.

Przepisy prawa nie określają konkretnych kwot, których może dochodzić pokrzywdzony.

Przykładowo art. 446 § 4 KC używa wyłącznie pojęcia **odpowiedniej sumy** i to do sądu należy ocena czy kwota, o którą wnosi w pozwie pokrzywdzony jest odpowiednia.

Zadośćuczynienie ma rekompensować krzywdę, a więc powinno stanowić **ekonomicznie odczuwalną wartość**.

Jednocześnie jego wysokość powinna uwzględniać aktualne warunki i stopę życiową społeczeństwa.

Punktem odniesienia powinien być także **poziom życia** osoby, której przysługuje zadośćuczynienie.

Dlatego też, Sąd dokonując analizy sprawy może jedynie kierować się pewnymi elementami ocennymi, które mają znaczenie dla tzw. **miarkowania wysokości zadośćuczynienia**.

Należą do nich: intensywność i długotrwałość cierpień po stracie, utrata bądź pogorszenie zdrowia spowodowane silnym stresem, konsekwencje natury psychicznej – wstrząs psychiczny, lęki, depresja, spadek aktywności życiowej, pogorszenie czy utrata relacji z otoczeniem.

Sąd może wziąć także pod uwagę wiek zmarłego i osoby najbliższej, stopień pokrewieństwa, wpływ śmierci bliskiej osoby na funkcjonowanie całej rodziny.

Nie bez znaczenia może pozostawać **zachowanie osoby odpowiedzialnej** za uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia i śmierć poszkodowanego, względem członków jego rodziny występujących o zadośćuczynienie.

W każdym przypadku punktem wyjścia powinna być omawiana już, **więź uczuciowa**, która występowała pomiędzy zmarłym a uprawnionym.

Z uwagi na to, że **cierpienie** jest sprawą indywidualną każdego człowieka, rozgrywającą się w sferze emocji, trudno jest je jednoznacznie i w sposób oczywisty wykazać przed sądem.

Pewnym wyznacznikiem mogą być dla sądu sumy zadośćuczynienia zasądzone w innych sprawach.

Mają one jednak charakter bardziej **orientacyjny**, ponieważ nie ma dwóch takich samych spraw czy pokrzywdzonych przeżywających swoje cierpienie w identyczny sposób.

Przykład: Najczęściej komentowanym przypadkiem w ostatnim czasie jest przyznawanie przez Skarb Państwa kwot po 250.000 zł dla najbliższych członków rodzin osób, które zginęły w katastrofie lotniczej wojskowego samolotu CASA pod Mirosławcem oraz w tragedii smoleńskiej. Zakłady ubezpieczeń konsekwentnie utrzymują wypłaty z tytułu zadośćuczynienia na poziomie od 30.000 zł do 100.000 zł. Z kolei, w dotychczasowym orzecznictwie sądowym wysokość zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej waha się od 40.000 zł do 200.000 zł.

Dlatego też, podstawowe znaczenie w toku postępowania o zadośćuczynienie za śmierć członka rodziny mają **zeznania** uprawnionych do zadośćuczynienia oraz osób najbliższych i innych świadków.

W wykazaniu krzywdy mogą być przydatne również **dokumenty**. Np. jeżeli cierpienia psychiczne doprowadziły do konieczności leczenia się u lekarza psychiatry, bądź poddania się terapii u psychologa, zaświadczenie o leczeniu będzie z pewnością przydatne w procesie.

Powyższe uwagi dotyczą oczywiście **zarówno dorosłych, jak i dzieci**.

W przypadku dzieci w wieku szkolnym - po śmierci osób, z którymi były szczególnie związane, często dochodzi do problemów z nauką, na potwierdzenie których pomocne może okazać się zaświadczenie od pedagoga szkolnego czy wychowawcy.

Niewątpliwie szczegółowa ocena możliwości wykazania krzywdy musi być dokonana każdorazowo **w odniesieniu do konkretnych okoliczności, osób, zdarzeń**.

8. UWAGA NA PRZEDAWNNIENIE ROSZCZEŃ!

Zgodnie z aktualnie obowiązującym stanem prawnym, **terminy przedawnienia** roszczeń z tytułu tzw. czynów niedozwolonych, do których należy roszczenie o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, są dosyć długie. Wynikają one z znowelizowanej treści art. 442¹ KC.

Art. 442¹ KC § 1. Roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.

§ 2. Jeżeli szkoda wynikła ze zbrodni lub występku, roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem lat dwudziestu od dnia popełnienia przestępstwa bez względu na to, kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia.

§ 3. W razie wyrządzenia szkody na osobie, przedawnienie nie może skończyć się wcześniej niż z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia.

§ 4. Przedawnienie roszczeń osoby małoletniej o naprawienie szkody na osobie nie może skończyć się wcześniej niż z upływem lat dwóch od uzyskania przez nią pełnoletności.

A zatem, przedawnienie roszczeń o zadośćuczynienie za śmierć osoby najbliższej, które należą do następstw tzw. szkody na osobie, następuje **z upływem 3 lat** liczonych nie od dnia zdarzenia powodującego śmierć, czy też śmierci osoby najbliższej, lecz **od dnia** w którym poszkodowany dowiedział się **o szkodzie i o osobie** obowiązanej do jej naprawienia (art. 442¹ § 3 KC).

Tak więc, jeżeli szkoda ujawniła się po upływie 10 lub 20 lat, licząc od daty zdarzenia (lub przestępstwa), to osoby najbliższe będą mogły dochodzić zadośćuczynienia w okresie 3 lat od dnia, w którym dowiedziały się o szkodzie i osobie zobowiązanej do jej naprawienia.

Przykład: Jeżeli dziecko przebywało w dwóch szpitalach, a na skutek błędu medycznego zmarło w tym samym dniu 1.01.2009 r., natomiast rodzice dowiedzieli się o tym, w którym ze szpitali doszło do błędu dopiero po szczegółowej opinii biegłych dnia 1.02.2012 r., to mogą skutecznie dochodzić zadośćuczynienia za doznaną krzywdę aż do dnia 1.02.2015 r., pomimo upływu trzech lat do dnia zdarzenia powodującego śmierć. Dowiedzieli się bowiem o osobie obowiązanej do naprawienia szkody w dniu 1.02.2012 r.

Przykład: Prowadzę również sprawę, w której pacjentka zorientowała się, że jest ofiarą błędu lekarskiego (pozostawienie siatki po zabiegu chirurgicznym, który miał miejsce w 2009 r.) dopiero na początku tego roku, przy okazji innych, rutynowych badań. Wcześniejsze diagnozy były bowiem co najmniej nierzetelne, a lekarze nie mogli sobie

poradzić z ropiejącą raną przez okres 4 lat! A zatem termin przedawnienia do dochodzenia roszczeń z tego tytułu (w tym zadośćuczynienia, choć na szczęście – nie dotyczącego śmierci osoby najbliższej) rozpoczął swój bieg właśnie w tym roku i upłynie dopiero w styczniu 2016 r.

Szczególne regulacje przedawnienia roszczeń odszkodowawczych o naprawienie szkody na osobie (a w tym roszczenia o zadośćuczynienie za śmierć osoby najbliższej), dotyczy **osoby małoletniej**, wobec której znajdzie zastosowanie zasada wskazana powyżej (art. 442¹ § 3 KC).

Art. 442¹ § 4 KC zastrzega dodatkowo, że znaczną korzyścią dla pokrzywdzonego, że przedawnienie roszczeń osoby małoletniej o naprawienie szkody na osobie nie może się skończyć wcześniej niż z upływem **2 lat od** uzyskania przez nią **pełnoletności**.

Przykład: Małoletni 6-latek, którego rodzi zmarł w wypadku komunikacyjnym w dniu 1.01.2010 r., osiągnie pełnoletność w 2022 r. i będzie mógł dochodzić zadośćuczynienia za śmierć rodzica aż do 2024 r. (konkretna data będzie uzależniona od daty osiągnięcia pełnoletności), pomimo faktu że osoba zobowiązana do naprawienia szkody (sprawca wypadku lub jego ubezpieczyciel) była znana już w dniu wypadku.

Muszę jednak zwrócić Twoją uwagę, że omawiane zasady obliczania terminów przedawnienia roszczeń o zadośćuczynienie za śmierć osoby najbliższej mogą być analizowane przede wszystkim do zdarzeń, które miały miejsce po dniu wejścia w życie nowelizacji Kodeksu cywilnego, tj. **po 10.08.2007 r.**

Wcześniejsza treść przepisu regulującego zagadnienie przedawnienia jest niestety mniej dogodna. Art. 442 KC (uchylony w dniu 10.08.2007 r.) brzmi bowiem następująco:

Art. 442 KC § 1. Roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże w każdym wypadku roszczenie przedawnia się z upływem lat dziesięciu od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.

§ 2. Jeżeli szkoda wynikła ze zbrodni lub występku, roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem lat dziesięciu od dnia popełnienia przestępstwa bez względu na to, kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia.

Zasadą jest tutaj 3-letni termin przedawnienia roszczeń, rozpoczynający bieg od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia.

W każdym razie roszczenie przedawnia się (**bez wyjątków** dla szkód na osobie, czy też roszczeń małoletnich) z upływem 10 lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wyrządzające szkodę (lub zostało popełnione przestępstwo).

Musisz przy tym wiedzieć, że nowe przepisy można stosować do roszczeń odszkodowawczych powstałych przed dniem wejścia w życie nowelizacji, tj. przed dniem 10.08.2007 r., ale tylko wtedy, gdy według przepisów dotychczasowych roszczenia te **nie były jeszcze przedawnione**.

Jeżeli jednak przed dniem 10.08.2007 r. do przedawnienia doszło, nowa regulacja nie znajdzie zastosowania i pokrzywdzony nie będzie mógł dochodzić swoich praw.

Analizując zatem swoje uprawnienia w sprawach tego typu, w pierwszej kolejności musisz ustalić, kiedy nastąpiło zdarzenie powodujące śmierć osoby najbliższej oraz kiedy pokrzywdzony dowiedział się o tym zdarzeniu, a także o osobie zobowiązanej do naprawienia szkody.

Od tego bowiem momentu co do zasady zaczyna swój bieg 3-letni termin przedawnienia.

W sprawach, w których pokrzywdzonym jest małoletni, warto zwrócić uwagę, czy termin przedawnienia upłynął przed dniem 10.08.2007 r., czy też nie.

Jeżeli nie, to istnieje **duża szansa** skutecznego dochodzenia zadośćuczynienia nawet dopiero po osiągnięciu przez pokrzywdzonego pełnoletniości (zgodnie z art. 442¹ KC § 4 KC).

Wreszcie, na marginesie, zasygnalizuję Tobie jedynie, że w przypadku gdy roszczenie o zadośćuczynienie nie jest dochodzone bezpośrednio od osoby odpowiedzialnej za powstanie szkody, lecz **od zakładu ubezpieczeń** (np. z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej sprawcy wypadku), to też może ulec przedawnieniu. Na szczęście (zgodnie z art. 819 § 3 KC), roszczenie to przedawnia się z upływem terminów przewidzianych dla sprawcy, czyli według zasad, które przed chwilą opisałem w tym punkcie.

Oczywiście istnieje wiele szczegółowych technik i możliwości przerwania biegu terminów przedawnienia wskazanych powyżej, tyle że ich analiza zdecydowanie przekracza ramy niniejszego eBooka.

Na pewno jednak **każdy konkretny przypadek powinien być oceniany indywidualnie**.

Zapraszam Ciebie również do lektury: odszkodowaniepowypadkublog.pl, czyli mojego bloga, na łamach którego staram się rozkładać na czynniki pierwsze problemy związane z dochodzeniem odszkodowań, w tym - zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.